U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda a ve věcech politických stran a politických hnutí složeném z předsedy senátu Tomáše Langáška (soudce zpravodaj), soudců Josefa Baxy, Radana Malíka, Petra Mikeše, Pavla Molka, Miloslava Výborného a soudkyně Daniely Zemanové v právní věci navrhovatele: **Ing. J. L.**, proti odpůrci: **Státní volební komise**, se sídlem nám. Hrdinů 1634/4, Praha 4, týkající se návrhu na vyslovení neplatnosti voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konaných ve dnech 20. a 21. října 2017,

takto:

I. Návrh se odmítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Volební stížnost

[1] Nejvyšší správní soud obdržel ve lhůtě dle § 87 odst. 1 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „volební zákon“) návrh na vyslovení neplatnosti voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR konaných ve dnech 20. a 21. října 2017 (dále též „volební stížnost“). Navrhovatel, jímž je občan České republiky přihlášený k trvalému pobytu na adrese X., ve Zlínském kraji, v návrhu uváděl, že byl bez svého vědomí a souhlasu „*historicky zapsán*“ na kandidátní listinu podanou politickým hnutím SPORTOVCI pro volby do Poslanecké sněmovny ve Zlínském kraji. U Krajského úřadu Zlínského kraje je uloženo podepsané čestné prohlášení datované ke dni 29. července 2017, jímž měl navrhovatel vyslovit souhlas se svou kandidaturou za uvedené politické hnutí. Navrhovatel však za politické hnutí SPORTOVCI nikdy nekandidoval, jeho podpis na čestném prohlášení je zfalšován a na kandidátní listinu tak byl zapsán protiprávně a bez vlastního vědomí. Kromě podání volební stížnosti se navrhovatel bránil též cestou soukromoprávní (podáním předžalobní výzvy předcházející zahájení případného řízení o žalobě na ochranu osobnosti) a trestněprávní (podáním trestního oznámení ve věci podezření ze spáchání trestného činu maření přípravy a průběhu voleb a referenda).

[2] Navrhovatel dále uvedl, že jej v červnu roku 2017 oslovil známý se žádostí o podporu vznikající politické iniciativy a o podpis na podpisový arch pro registraci politického hnutí SPORTOVCI. Podpora sportu není navrhovateli cizí, a proto arch

opatřený textem „*Podpisem archu se nestáváte členem hnutí, ale Váš podpis je součástí jednoho tisíce podpisů nutných k registraci hnutí na Ministerstvu vnitra*“ podepsal. Následně však zjistil, že jeho podpis a osobní údaje byly zneužity, neboť byl zapsán na kandidátní listinu politického hnutí SPORTOVCI pro volby do Poslanecké sněmovny. K závažnosti celé věci přispívá, že navrhovatel není jedinou osobou, která byla na kandidátní listině politického hnutí SPORTOVCI uvedena bez svého vědomí a souhlasu, což vyplývá i z internetového zpravodajství.

[3] Navrhovatel na tuto situaci upozornil předsedu politického hnutí SPORTOVCI, pročež byl navrhovatel společně s dalšími dvěma nedobrovolnými kandidáty volebním zmocněncem tohoto hnutí dne 13. září 2017 odvolán. Kandidatura dalších osob, které byly na kandidátní listině hnutí SPORTOVCI uvedeny bez svého souhlasu, však odvolána nebyla a tyto osoby se tak zúčastnily voleb jako kandidáti v rozporu s volebním zákonem a proti své vůli.

[4] V závěru volební stížnosti navrhovatel shrnul, že byl porušen § 32 odst. 1 volebního zákona, který vymezuje náležitosti kandidátní listiny, neboť prohlášení domnělých kandidátů politického hnutí SPORTOVCI o souhlasu s kandidaturou byla opatřena zfalšovanými podpisy. Vzhledem k rozsahu popsané praktiky má navrhovatel za to, že toto porušení zákona mohlo mít vliv na průběh a výsledky voleb. Upozornil rovněž na nedostatečnost stávající právní úpravy, která nevyžaduje úřední ověření podpisu kandidáta na čestném prohlášení, že souhlasí se svou kandidaturou, a nebrání tak volebním podvodům podobného charakteru, jako v tomto případě.

[5] Navrhovatel k návrhu připojil tyto listiny, které zároveň navrhl provést jako důkazy: (1) kopii prohlášení zakládaného politického hnutí „Sportovci pro společnost“, (2) kopii podpisového archu pro registraci tohoto hnutí, (3) kopii odvolání navrhovatele a dalších dvou kandidátů z kandidátní listiny politického hnutí SPORTOVCI pro Zlínský kraj ze dne 13. září 2017, (4) jmenný platných kandidátů politického hnutí SPORTOVCI pro volby do Poslanecké sněmovny pro Zlínský, Středočeský a Královéhradecký kraj a jmenný seznam odvolaných kandidátů ve Zlínském kraji (z webu www.volby.cz), (5) kopii přílohy ke kandidátní listině politického hnutí SPORTOVCI – prohlášení kandidáta Ing. J. L., (6) kopii hlasovacího lístku č. 27 pro volební kraj Zlínský (SPORTOVCI), (7) kopii protokolu o přijatém trestním oznámení ze dne 16. října 2017, (8) kopii výzvy ke zdržení se zásahů do osobnostních práv a k poskytnutí přiměřeného zadostiučinění ze dne 3. října 2017, (9) vytištěný článek z internetového deníku týden.cz „*Kde jsme se tam vzali? Dusno kolem kandidátky Sportovců*“ a (10) kopii článku „*Panebože, co když nás zvolí?!*“ z časopisu Týden, č. 42/2017.

II. Průběh řízení

[6] Navrhovatel označil jako účastníky řízení nejen Státní volební komisi, ale též politické hnutí SPORTOVCI. Volební zákon v § 87 odst. 1 pro volby do Poslanecké sněmovny předpokládá pouze podání návrhu na neplatnost volby kandidáta. Podle § 90 odst. 2 *in fine* s. ř. s. jsou účastníky takového řízení *navrhovatel, příslušný volební orgán a*

ten, jehož volba byla napadena. Politická strana či politické hnutí tedy účastníkem řízení o návrhu na vyslovení neplatnosti volby kandidáta není.

[7] Příslušným volebním orgánem je pro celostátní volby Státní volební komise (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. prosince 2004 č. j. Vol 13/2004-91, č. 472/2005 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud jí proto zaslal volební stížnost k vyjádření. V něm Státní volební komise poukázala na platnou právní úpravu, podle níž krajský úřad jako příslušný registrační úřad pro volby do Poslanecké sněmovny nemá jak ověřit, zda čestné prohlášení připojené ke kandidátní listině skutečně obsahuje projev vůle daného kandidáta.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[8] Ačkoli Nejvyšší správní soud uznává závažnost problematiky, na kterou navrhovatel ve volební stížnosti upozorňuje, musí tuto stížnost z procesních důvodů odmítnout. Podle platné právní úpravy může občan navrhnout vyslovení neplatnosti volby jen těch kandidátů, kteří byli ve volbách do Poslanecké sněmovny zvoleni ve volebním kraji, v němž má občan přihlášen trvalý pobyt (§ 87 odst. 1 volebního zákona). Nejvyšší správní soud se ve své judikatuře touto právní úpravou setrvale řídí a návrhy na vyslovení neplatnosti volby kandidáta v jiném volebním kraji, než ve kterém je navrhovatel zapsán do stálého seznamu voličů v některém z volebních okrsků, odmítá pro chybějící aktivní legitimaci navrhovatele (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. června 2006 č. j. Vol 5/2006-46, č. 944/2006 Sb. NSS).

[9] Podat návrh na neplatnost volby všech kandidátů ve volbách do Poslanecké sněmovny (fakticky návrh na neplatnost celých voleb do Poslanecké sněmovny) může podat pouze politická strana, hnutí nebo koalice, jejíž kandidátní listina byla zaregistrována ve všech volebních krajích, jestliže podá návrh na vyslovení neplatnosti volby kandidátů v každém volebním kraji. Navrhovatel však podal volební stížnost jako *občan zapsaný do stálého seznamu ve volebním okrsku, kde byl poslanec volen* (§ 87 odst. 1 volebního zákona), a platí tak pro něj výše uvedené omezení.

[10] Nejvyšší správní soud proto návrh na vyslovení neplatnosti celých voleb do Poslanecké sněmovny musel odmítnout, neboť navrhovatel se zde domáhá něčeho, co zákonná úprava vůbec neumožňuje, a jde tedy v širším slova smyslu o návrh nepřípustný [§ 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]; viz např. usnesení č. j. Vol 120/2013-42 ze dne 14. listopadu 2013. Jelikož Nejvyšší správní soud nerozhodoval o volební stížnosti meritorně, neprovedl ani navrhovatelem navržené důkazy.

[11] Nad rámec nutného odůvodnění nicméně Nejvyšší správní soud považuje za nutné zmínit následující.

[12] Právo na svobodné volby, jak vyplývá z čl. 21 Listiny základních práv a svobod, čl. 3 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, resp. subjektivní pasivní volební právo dle čl. 19 odst. 1 Ústavy, čl. 21 odst. 3 a 4 Listiny či čl. 25 písm. b) Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, v sobě zahrnuje též právo občana (popřípadě jiné osoby, jíž právní úprava přiznává volební právo) nebýt

volen, tj. svobodně se rozhodnout, zda se voleb jako kandidát vůbec zúčastní. Je zřejmé, že v rozporu se základním pasivním volebním právem by byla situace, kdyby byl občan ke kandidatuře nucen. Znaky nuceného výkonu pasivního volebního práva přitom naplňuje i nyní posuzovaný případ, který současně ukázal na deficity právní úpravy soudní ochrany. Pokud je totiž zaregistrována kandidátní listina obsahující jména kandidátů, kteří o své kandidatuře nevědí (a logicky s ní tak ani nesouhlasili), jeví se jako sporným, resp. nejasným, zda mají takoví „kandidáti“ *de lege lata* k dispozici procesní prostředek, jak se proti této situaci, *nota bene* u soudu, ještě ve fázi registrační, před volbami, bránit – nejsou totiž výslovně zmíněni ve výčtu aktivně legitimovaných subjektů k podání návrhu na soudní ochranu v případě registrace kandidátní listiny dle ustanovení § 89 odst. 4 ve spojení s § 89 odst. 1 písm. c) s. ř. s., resp. nezávisle na něm v ustanovení § 86 volebního zákona. Jakkoli mohou zůstat v průběhu volební kampaně zcela pasivní nebo naopak na svůj nesouhlas s kandidaturou veřejně upozornit, fakticky v ní figurují a proti své vůli (tedy nuceně) se voleb účastní. Instituty vzdání se a odvolání kandidatury (§ 36 volebního zákona) lze sice dosáhnout „vyřazení“ nedobrovolného kandidáta z voleb, nejsou nicméně řešením adekvátním, neboť předpokládají, že v době registrace šlo o kandidaturu řádnou (ostatně i v tomto případě byl navrhovatel poté, co se obrátil na předsedu politického hnutí SPORTOVCI, z kandidátní listiny tohoto subjektu odvolán).

[13] Nejvyšší správní soud tedy nezpochybňuje, že stěžovatelův případ je velmi závažný a naléhavý, nicméně v tomto řízení nemá prostor se nastolenému problému věnovat zevrubněji, (včetně možností poskytnutí soudní ochrany ve fázi registrační, a v návaznosti na to ve fázi přezkumu volby kandidátů), neboť navrhovatel učinil, jak bylo uvedeno výše, zjevně nepřípustný návrh, jenž musel být bez dalšího odmítnut.

IV. Náklady řízení

[14] Výrok o nákladech řízení je odůvodněn odkazem na § 93 odst. 4 s. ř. s., podle něhož na náhradu nákladů tohoto řízení nemá žádný z účastníků právo.

P o u č e n í : Usnesení nabývá právní moci dnem vyvěšení na úřední desce Nejvyššího správního soudu (§ 93 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 9. listopadu 2017

Tomáš Langášek
předseda senátu